

4.5.2010

Ympäristöministeriö

Lausunto maastoliikennelain osauudistuksesta

Ympäristöministeriön asettama työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti valmistellut alustavan ehdotuksensa maastoliikennelain osittaiseksi uudistukseksi. Asettamiskirjeen mukaisesti työryhmä on pyytänyt lausuntoja laatimastaan ehdotusluonnoksesta. Lausunnot pyydetään 3.5.2010 mennessä.

Yleistä.

Maastoliikennelain osauudistuksen merkittävin muutos Inarin kunnassa on moottorikelkkaurien käytön rajoittaminen vain liikenteeltään ja vaikutuksiltaan vähäiselle reitille, jotka on tarkoitettu vain tietyn kiinteistön tai kiinteistöjen käyttöön tai liikenne on muutoin vähäistä (13 §). Lakiehdotuksen 34 a §:n mukaan *jos toiminnanharjoittaja tai maanomistaja on ryhtynyt pitämään sellaista moottorikelkkareittiä tai maastoliikennereittiä, joiden vaikutuksia tai liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä, voisi ely-keskus velvoittaa toiminnanharjoittajaa tai maanomistajaa tekemään reittisuunnitelman ja jättämään se hyväksyttäväksi ely-keskukselle.* Lakimuutoksen 13 §:n ja 34 a §:n käytännön soveltaminen ei ole ongelmattonta, alueilla, joilla on vakiintunutta paikallista moottorikelkkaliikennettä. Tällaisella vakiintuneella kulku-uralla liikenne voi ylittää ehdotuksen 13 §:n tarkoittaman liikennemäärän. Seuraako tästä maanomistajalle reittivelvoite ja johtaako se kelkkailun kieltämiseen ja valvonnan lisäämiseen? Ehdotettu 13 § koskettaa myös luontaiselinkeinojen harjoittajia.

Uutena asiana maastoliikennelain osauudistuksessa on maastoliikennereittien (mönkijä) perustamismahdollisuus. Edellä kuvatut 13 § ja 34 a § koskevat myös maastoliikennereittejä.

Ehdotuksen 6 §:ssä väljennetään kuljettajan ikävaatimusta. Pääsääntö 15-vuoden ikävaatimuksesta säilyy, mutta uudistuksen mukaan 12-vuotta täyttänyt saa muualla kuin reiteillä kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tietyin edellytyksin 18-vuotta täyttäneen vastaavan ajoneuvon ajo-oikeuden

4.5.2010

omaavan henkilön valvonnassa. Lakiehdotukseen on lisätty ajoneuvon luovuttajan vastuu, kun ajoneuvo luovutetaan alle 15-vuotiaan kuljetettavaksi.

Ehdotettu 8 § koskee alueellisia kieltoja ja rajoituksia. Perustelutekstin mukaan alueellisen rajoituksen tai kiellon antamisperusteista esitetään poistettavaksi ”yksityinen etu”. Alueellisia kieltoja ja rajoituksia ei voisi enää antaa yksityisen edun suojelemiseksi, kuten vesiliikennelaissakin on vastaavasti lait. Ehdotettu 8.1 § on muotoiltu seuraavasti: *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, liikenteelle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi kieltää moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisen tietyllä maalueella ja jääpeitteisellä vesialueella....*

Perusteluista huolimatta yksityinen etu on poistettu ja tilalle laitettu rajoitetun joukon yksityinen etu, luontaiselinkeinojen harjoittajien etu. Ehdotetun 8 §:n mukaan maastoliikenne on katsottu olevan alisteinen mm. liikenteelle ja yleiselle virkistyskäytölle.

Reitin perustaminen

Ehdotuksen mukaan reitin perustamistapoja olisi kaksi. Reitti perustettaisiin lainvoimaisen suunnitelman mukaan joko toimituksella tai sopimuksella. Sopimukseen perustuva reitti voisi olla perustettu vain yksityistä käyttötarkoitusta varten. Uutena asiana olisi, että reittisuunnitelman hyväksyisi hakemuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (17 §). Hakemuksesta tulee pyytää lausunto kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta.

Moottorikelkkareitin perustamisesta valtion omistamalle luonnonsuojelualueelle päättäisi metsähallitus (14 a §). Erämaa-alueilla moottorikelkkareitin ja maastoliikennereitin perustamisesta päätetään alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Reitin perustamisesta aiheutuvien vahinkojen korvaamisesta säädettäisiin 17 b §:ssä. Perustelutekstin mukaan reittitoimituksessa määriteltäisiin korvaukset. Korvattavaksi tulisivat myös kolmannelle osapuolelle aiheutuvat edunmenetykset. Ehdotetun säädöstekstin mukaan korvattavana edunmenetyksenä *pide-tään kiinteistön kohdistuvan käyttöoikeuden lisäksi edunmenetystä, joka reitin rakentamisesta aiheutuu poronhoidolle tai kalastukselle*. Säädösteksti on ristiriidassa perustelujen kanssa, koska säädösteksti rajaa kolmannelle osapuolelle aiheutuvat edunmenetykset hyvin suppeasti ja yksipuolisesti. Mikäli tavoitteena on saattaa korvauksen piiriin

Kolmannelle osapuolelle aiheutuvat edunmenetykset säädösteksti tulisi muotoilla muutoin kuin luettelomaisesti. Lisäksi käyttöoikeuteen ja omistamiseen perustuvien oikeuksien suhdetta tulisi tarkentaa tai rajata.

4.5.2010

Ehdotuksen 20 §:ssä käsitellään reitinpitäjän oikeuksia ja velvollisuuksia. Uutena asiana on, että yksityistä käyttötarkoitusta varten perustetun reitin reitinpitäjä voi rajoittaa reitin käyttämistä. Asiakasvalinta ei kuitenkaan saa olla syrjivä. 20 a §:n mukaan reitinpitäjälle voidaan myöntää oikeus periä maksuja muun kuin yleisen reitin perustamisesta ja käyttämisestä aiheutuvien kulujen kattamiseksi.

Ehdotuksen 23 §:n perusteella reitin lakkauttamista koskevan asian ratkaisee hakemuksesta tai omasta aloitteestaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Yhteenveto

Lakiehdotuksessa on maastoliikennettä selkeyttäviä elementtejä, mutta ehdotuksessa on myös paljon ristiriitaisuuksia.

Lakiehdotus ei ota kantaa muiden liikkumismuotojen oikeuksiin reiteillä. Moottorikelkkareitit/-urat ovat Inarin kunnassa aktiivisesti myös koiravaljakkoitten ja hiihtäjien käytössä. Niin yksityisten liikkujien kuin ohjelmapalveluyritysten käytössä.

Lakiehdotuksessa edellytetään, että maastoliikennelain moottorikelkkailureittisäännöksiä ja maastoliikennereittisäännöksiä sovelletaan kaikkiin reitteihin luukuun ottamatta liikenteeltään ja vaikutuksiltaan vähäisiä reittejä kuten tietyn kiinteistön käyttöä palveleva reitti. Ehdotuksen mukaan alueellinen ely-keskus arvioi tarvittaessa, onko kysymyksessä sellainen reitti, johon sovelletaan maastoliikennelain moottorikelkkailureittisäädöksiä.

Reitin perustamisesta aiheutuvien haittojen korvaamista esitetään myös käyttöoikeuden haltijoille. Säädöksessä ei rajoiteta korvattavuutta yksityisen ja valtion maan kesken. Käyttöoikeuteen perustuvan korvausjärjestelmän luominen saattaa johtaa maanomistajan oikeuksien ja käyttöoikeuden haltijan etujen ristiriitaan. Luontevampaa olisi rajata käyttöoikeuksien korvaaminen erämaa- ja luonnonsuojelualueille, jossa muu kilpaileva ehkä haitallisempikin maankäyttö on lailla kielletty.

Kuljettajan ikävaatimuksen lieventäminen ehdotetulla tavalla on oikean suuntainen.

Lopuksi

Maastoliikennelain mukaisissa moottorikelkkailureittien ja maastoliikennereittien perustamisessa tulisi harkita maantielain ja yksityistielain mukista hierarkiaa. Valtakunnallisten ja ylikunnallisten reittien reittisuunnitelmat tulisi hyväksyttää ehdotuksen mukaisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksis-

4.5.2010

sa. Paikalliset yleiset reitit tulisi mielestäni säilyttää kuntien päätösvallan piirissä. Edellä mainittujen lisäksi tulisi olla mahdollisuus perustaa yksityisiä reittejä lakiehdotuksen mukaan. Yksityiset reitit tulisi kuitenkin ratkaista kunnassa voimassa olevan maastoliikennelain mukaan.

Maastoliikennelaissa tulisi ratkaista muiden (esim. koiravaljakoiden ja hiihtäjien) reiteillä liikkuvien oikeudet suhteessa maastoliikennelain tarkoittamaan liikenteeseen.

Kolmannelle osapuolelle reitistä aiheutuvien vahinkojen korvaamista tulisi selkeyttää siten, että korvattavuus rajataan koskemaan erämaa- ja suojelualueita. Muilla alueilla maastoliikennelain tarkoittaman vahingon suhteuttaminen esim. metsätalouden (hakkuut ja metsäautotiet) tai virkistyskäytön (mökkitiet) aiheuttamiin haittoihin voi olla ongelmallista.

Reijo Timperi
kunnanjohtaja